

Bleke mantelnaaktslak *Pallifera dorsalis* (A. Binney, 1842) uit Nederland ontdekt in Israël

Henk K. Mienis

Specimens of the Pale mantle slug *Pallifera dorsalis* discovered in a shipment of plant cuttings from the Netherlands

Summary. Information is provided about the discovery of specimens of the Pale mantle slug *Pallifera dorsalis* (A. Binney, 1842) (Family Philomycidae) in a shipment of *Dieffenbachia* cuttings from a plant nursery in the Netherlands to one in Israel. So far this minute slug species (adult specimens vary between 6.5-15 mm) was only known from North America.

Grenscontrole

Inspecteurs van het Ministerie van Landbouw in Israël zijn werkzaam op vaste posten bij alle grensovergangen, niet alleen langs de landgrenzen, maar ook in de havens van Haifa, Ashdod en Eilat en op de internationale luchthaven Ben Gurion. Zij controleren daar monsters van hoofdzakelijk land- en tuinbouwproducten op de aanwezigheid van schadelijke insecten, andere diersoorten en potentiële ziekteverwekkers. Eventuele vondsten van slakken worden doorgestuurd naar mw. Svetlana Vaisman, die op de afdeling 'Plant Protection and Inspection Services' (PPIS) de verantwoordelijke is voor alle weekdieren. Zij voert een voorlopige determinatie uit, waarna het materiaal doorgezonden wordt naar de malacologische afdeling van het

Steinhardt Museum van Natuurlijke Historie van de Universiteit van Tel Aviv. Daar vindt de definitieve determinatie plaats en wordt uit de literatuur zo veel mogelijk informatie verzameld met betrekking tot de potentiële schadelijkheid van de aangetroffen slak(ken). Op basis van deze gegevens wordt dan door de PPIS beslist of de besmette zending het land binnen mag komen, of het materiaal teruggestuurd moet worden naar het land van herkomst of dat het ter plaatse vernietigd wordt. Onder het te controleren materiaal bevinden zich geregeld zendingen tuinbouwproducten uit Nederland.

Klein naaktslakje

Op 27 maart 2022 arriveerde op Ben Gurion Airport een kleine zending *Dieffenbachia* stekken vanuit Nederland met bestemming een kwekerij in Moshav Netiv Ha'Ashera. In eerste instantie werd in een steekproef een minuscule naaktslakje aangetroffen met een lengte van ongeveer 5 mm en een breedte van 1,5 mm. Daar de import van nog niet in Israël aanwezige naaktslakken ten strengste verboden is – omdat veel soorten naaktslakken bekend staan als potentieel schadelijk – werd het doorsturen van de *Dieffenbachia* stekken opgeschort tot het naaktslakje met zekerheid gedetermineerd was.

Aanvankelijk werd vermoed dat het een heel jong exemplaar van een *Deroceras* soort betrof, ondanks het feit dat er achter de bovenste tentakels geen ovaal mantelschild te zien was. Sinds ongeveer twee jaar is er echter een DNA-laboratorium in het PPIS hoofdkantoor en er werd een klein stukje van het naaktslakje opgeofferd voor DNA-onderzoek. Tot onze verrassing bleek het DNA-profiel geen enkele overeenkomst te tonen met een van de families van naaktslakken die van nature in Nederland voorkomen (Milacidae, Boettgeriidae, Limacidae, Agriolimacidae en Arionidae) maar wel met de Philomycidae, een naaktslakkenfamilie met voornamelijk vertegenwoordigers in Noord-Amerika.

Nog twee exemplaren

Daar de *Dieffenbachia* stekken nog steeds in quarantaine lagen, werd alsnog de hele partij onderzocht op de aanwezigheid van naaktslakken. Dat leverde een volwassen exemplaar op van de Spaanse aardslak *Ambigolimax valentianus* (Férussac, 1821) en

Fig. 1. Bleke mantelnaaktslak *Pallifera dorsalis*. Foto Svetlana Vaisman.

nóg twee exemplaren van het onbekende naaktslakje. Een van die exemplaren bleek iets groter te zijn dan het eerste exemplaar, namelijk 8,2 mm, en daaraan konden diverse kenmerken beter gezien worden. De mantel bleek vlak achter het zwart gekleurde bovenste paar tentakels te beginnen en bijna de gehele slak te bedekken, slechts het uiteinde van de staart stak onder de mantel uit. Alle drie de exemplaren waren heel licht van kleur, bijna doorzichtig, maar in het centrale gedeelte van de slak liep over het midden van de rug onderhuids een donkere lijn. Bij vergroting bleek de buitenzijde van de slakjes bezaaid te zijn met witte puntjes. Een inwendige schelp was niet aanwezig.

In al deze kenmerken kwamen de slakjes overeen met de beschrijving van *Pallifera dorsalis* (A. Binney, 1842), (Pilsbry, 1948; Schileyko, 2007) uit de familie Philomycidae. We bleken niet met juveniele exemplaren te maken hebben, maar met volwassen exemplaren die in lengte kunnen variëren van 6,5-16 mm (fig. 1). Uit literatuuronderzoek bleek dat dit naaktslakje, dat in het Engels 'Pale mantle slug' (de Bleke mantelnaaktslak) genoemd wordt, in zijn verspreiding beperkt is tot Noord-Amerika: de Verenigde Staten (Hubricht, 1951; Brady & Pearce, 2007; Slapcinsky, 2012) en Canada (Grimm *et al.*, 2009).

Uit Rijsenhout

Uit een gesprek met een van de eigenaars van de plantenkwekerij in Nativ Ha'Ashera, die toevallig de quarantaine-afdeling van de PPIS bezocht, bleek dat het materiaal afkomstig was van een grote *Dieffenbachia* kwekerij in Rijsenhout (in de buurt van Aalsmeer). Die kweker had inmiddels toestemming gegeven voor de vernietiging van de met de slakjes besmette *Dieffenbachia* stekken.

Een verzoek om meer informatie betreffende de herkomst van de naar Israël gezonden *Dieffenbachia* stekken is helaas tot nog toe onbeantwoord gebleven. Op grond van het bovenstaande moet er echter wel degelijk rekening mee worden gehouden dat

dit kleine Amerikaanse naaktslakje *Pallifera dorsalis* ook elders in Nederland kan opduiken, niet alleen in andere kwekerijen maar ook in tuincentra en uiteindelijk zelfs in tuinen en parken.

Dankwoord

Mijn dank gaat uit naar mw. Svetlana Vaisman en dr. Shahar Samra (Plant Protection & Inspection Services, Ministry of Agriculture, Bet Dagan, Israel) voor hun informatie betreffende de vondst van de Bleke mantelnaaktslak in tuinbouwprodukten ingevoerd uit Nederland.

Geraadpleegde bronnen

- BRADY, J.K. & T.A. PEARCE, 2007. Terrestrial slugs in strip mined and unmined forested land, Tuscarawas County, Ohio, U.S.A. – Proceedings of the Academy of Natural Sciences of Philadelphia 156: 117-122.
- GRIMM, F.W., R.G. FORSYTH, F.W. SCHUELER & A. KARSTAD, 2009. Identifying land snails and slugs in Canada. Introduced species and native genera. – Canadian Food Inspection Agency, Ottawa.
- HUBRICHT, L., 1951. The Limacidae and Philomycidae of Pittsylvania County, Virginia. The Nautilus 65: 20-22.
- PILSBRY, H.A., 1948. Land mollusca of North America (north of Mexico) 2 (2). – The Academy of Natural Sciences of Philadelphia Monographs 3, Philadelphia.
- SCHILEYKO, A.A., 2007. Treatise on recent terrestrial pulmonated molluscs, 15. Oopeltidae, Anadenidae, Arionidae, Philomycidae, Succineidae, Athoracophoridae. – Ruthenica, Supplement 2: 2049-2210.
- SLAPCINSKY, J., 2012. Virginia land snails - *Pallifera dorsalis* (A. Binney, 1842). https://www.carnegiemnh.org/science/mollusks/va_pallifera_dorsalis.html. Geraadpleegd mei 2022.

Adres van de auteur
mienis@netzer.org.il